DEBATT

Kommer regeringen att lyssna om serveringskraven?

Förslaget att ändra alkohollagen och avskaffa kravet på matservering och eget kök för servering av alkohol hanteras nu efter en remissomgång av regeringen. Förenklingsrådets förslag framställs från Tidöpartierna främst som en administrativ förenkling, men i remissvaren från bland annat några av landets tyngsta expertinstanser framträder en helt annan bild: förslaget riskerar att få betydande negativa konsekvenser för folkhälsan och skadeförebyggande arbete.

Folkhälsomyndigheten, Karolinska institutet och det nationella kompetenscentrumet för alkohol- och drogförebyggande, STAD, avstyrker liksom flera länsstyrelsen förslaget. Experternas kritik är samstämmig: lättnader i serveringskraven riskerar att öka

Ett glas vin.
FOTO: FREDRIK SANDBERG / TT

tillgängligheten till alkohol, minska kontrollen av serveringsmiljöerna och i förlängningen leda till ökade alkoholrelaterade skador.

Folkhälsomyndigheten pekar i sitt remissvar på att åtgärder som begränsar tillgängligheten till alkohol är grundläggande i det förebyggande arbetet. Man påtalar att med förslaget skulle kiosker, caféer, frisör- och skönhetssalonger och andra delar av tjänstesektorn utan traditionell restaurangverksamhet kunna få servera alkohol.

Folkhälsomyndigheten anser att analysen kring effekter för barn är felaktig, och instämmer inte i slutsatsen att ökad konsumtion på serveringsställen ersätter hemmakonsumtion. Man menar tvärt om att oavsett var vårdnadshavarens konsumtion av alkoholdrycker sker så finns en uppenbar risk för att barn påverkas.

Karolinska institutet understryker i sitt yttrande att internationell forskning tydligt visar ett samband mellan ökad tillgänglighet till alkohol och ökade folkhälsoproblem. Man påpekar också att studier bland annat från Norge visar att ökad serveringstäthet leder till fler våldsbrott. Man menar att förslaget saknar vetenskaplig grund och bortser från vetenskaplig evidens.

Utredningens egen beräkning av något ökande dödsfall vid slopande av matkravet underskattar konsekvenserna och baseras enligt Karolinska Institutet på orealistiska antaganden. Institutet ifrågasätter att kortsiktiga näringslivsintressen får gå före folkhälsan. Kompetenscentrumet STAD framhåller att nuvarande krav på matservering och köksverksamhet bidrar till en mer seriös och strukturerad serveringskultur. De varnar för att en avreglering kan leda till fler alkoholinriktade serveringsställen med sämre förutsättningar för ansvarsfull alkoholservering, en ökad berusningsgrad bland gäster och svårare för kommunerna att klara tillsynen.

En central inställning hos samtliga tre remissinstanser är också att förslaget riskerar att urholka den svenska alkoholpolitikens preventiva grundprincip: att begränsa skador genom kontrollerad tillgänglighet. Den föreslagna förändringen är ett principiellt steg mot liberalisering, utan att konsekvensanalyserna beskriver de negativa folkhälsoeffekterna. Dessutom pekas att vägledning och tillsyn försvåras om fler verksamheter kan servera alkohol, vilket kan öka risken för överservering och ordningsproblem.

Redan idag finns svåra problem för kommunerna att klara av alkoholtillsynen, vilket exempelvis Länsstyrelsen i Västerbotten påtalat i sitt avstyrkande remissvar.

Att inte bry sig om vetenskapligt stöd eller expertmyndigheternas invändningar har inom många områden blivit ett utmärkande drag hos Tidöregeringen. Här har man nu chansen att bättra sig och lyssna på remissinstansernas bedömningar om ökning av ohälsa och våld, i stället för att forcera fram ett populistiskt utformat förslag före valet!

> Dessutom pekas att vägledning och tillsyn försvåras om fler verksamheter kan servera alkohol, vilket kan öka risken för överservering och ordningsproblem.

Bertil Forsberg ordförande Västerbottens läns nykterhetsförbund